

רוּת אַמְרָה, (רות א) וּפְרִשְׁתָּ כְנָפֶיךָ עַל אִמְתְּךָ, בְּגִין לְאִזְדוּגָא בְּהַדְיָה דְצַדִּיק, לְמַעַבְדַּ תוֹלְדִין, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא פְרִישׁ גְּדַפּוּי עַל בְּרַנְשׁ, בְּגִין לְאַפְשָׁא בְּעֵלְמָא. לְמַאן דְלֹא בְעֵי לְמַעַבְדַּ תוֹלְדִין, בְּגַפּוּ יבֵא, בְּגַפּוּ דֵהֵהוּא בִישׁ, דְאִיהוּ אֲזִיל עֲרִירִי, כְּחֻיָּא דָא, דְאֲזִיל יַחֲדָאֵי. בְּגַפּוּ יֵצֵא, כְּמָה דְאַתְמַר (הַשְׁתָּא) אִיהוּ דְלֹא אֲשַׁתְּדַל לְמַעַבְדַּ תוֹלְדִין, הָא אַתְמַר כָּל מַה דְאַצְטְרִיךְ. (ס"א תא חזי, דאית לאההדרא סבא, במלין קדמאין).

רוּת אַמְרָה, (רות א) וּפְרִשְׁתָּ כְנָפֶיךָ עַל אִמְתְּךָ, כְּדִי לְהַזְדוּגַ עִם הַצַּדִּיק, לְעֲשׂוֹת תוֹלְדוֹת, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פּוֹרֵס כְּפָנָיו עַל בֶּן אָדָם כְּדִי לְהַתְרַבּוֹת בְּעוֹלָם, וּמִי שְׁלֹא רוֹצֵה לְעֲשׂוֹת תוֹלְדוֹת, בְּגַפּוּ יבֵא - בְּגַפּוּ שֶׁל אוֹתוֹ רַע, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ עֲרִירִי בְּנַחֵשׁ הַזֶּה שֶׁהוֹלֵךְ יַחֲדָאֵי. בְּגַפּוּ יֵצֵא - כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר, הוּא שְׁלֹא הַשְׁתַּדֵּל לְעֲשׂוֹת תוֹלְדוֹת, הָרִי נִתְבָּאָר כָּל מַה שְׁצַרְיָה. (בא וראה שיש לחזור וזקן בדברים הראשונים).

רִיב דְעֵבֵד קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, הָא אַתְמַר, רִיב: דְכַתִּיב, (מִיכָה ו) קוּם רִיב אֶת הַהָרִים. מָאֵי אִיהוּ. אֱלֹא, אֵינּוֹן טוּרִין דְלַתְתָּא. אַמְאֵי רִיב דָּא. בְּגִין דְבָהוּ תְלִיא, כָּל חוּבָא דְעֵבְדִין יִשְׂרָאֵל, לְגַבֵּי אַבוּהוֹן דְבִשְׂמִיא. מָאֵי טַעְמָא. בְּגִין דִּישְׂרָאֵל הוּוּ יַדְעִין שְׁמוּשָׁא דְכָל מְלֹאכִין עֲלָאִין דְבִשְׂמִיא, וְלֹא אָנִיס לְהוּ, אֲפִילוּ שְׂמָא דְחַד מְנַיְיָהוּ, וְכָל שְׁמוּשָׁא דְלְהוּן.

הַרִיב שְׁעוֹשֶׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָרִי נְאֻמְר, רִיב - שְׁפָתוּב (מִיכָה ו) קוּם רִיב אֶת הַהָרִים. מִי הֵם? אֱלֹא אוֹתָם הָרִים שְׁלֹמְטָה. לְמַה הַרִיב הַזֶּה? מִשׁוּם שְׂבָהֵם תְּלוּיִים כָּל הַחֻטָּאִים שְׁעוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֵם שְׂבִשְׂמִים. מַה הַטַּעַם? כִּי יִשְׂרָאֵל הָיוּ יוֹדְעִים שְׁמוּשׁ שֶׁל כָּל הַמְּלָאכִים הַעֲלִיּוֹנִים שְׂבִשְׂמִים, וְלֹא נִעְלַם מֵהֶם אֲפִלוּ שְׁמוֹ שֶׁל אַחַד מֵהֶם, וְכָל הַשְׁמוּשׁ שְׁלָהֶם.

וּבַתְרִין סְטְרִין הוּי טַעָאן אַבְתְּרִיָּהוּ. חַד, דֵּהוּוּ יַדְעִין לְאַמְשָׁבָא חִילָא דְלְהוּן, דְכַכְבִּיא וּמְזִלֵי בְּאַרְעָא. וְחַד, דֵּהוּוּ יַדְעֵי לְאוּמָאָה לוּן, בְּכָל מַה דְאַצְטְרִיכוּ. וְעַל דָּא בְּעָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַעַבְדַּ בְּהוּ רִיב וְדִינָא. וְכִיּוֹן דְבָהוֹן לְהוּי רִיב וְדִינָא, כָּל שְׁלִשׁוּלָא נָפַל דֵּהָא לָא יְהוּי בִיָּה תוֹעֲלַתָּא. וּבְגִין כְּךָ, קוּם רִיב וְגו'.

וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוּלְךָ. (דף קי"ב ע"ב) מָאן גְּבָעוֹת אֵלִין אֵינּוֹן אַמְהוֹת, דְרַגִּין דְאַקְרוּן (תהלים מה) בְּתוֹלוֹת אַחְרִיָּה וְגו', וּבְגִין כְּךָ וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוּלְךָ. דֵּהֲכִי הוּוּ עֲבָדֵי יִשְׂרָאֵל, עַד דְאַשְׁתַּתְּפוּ בְּדְרַגִּין תַּתְּאִין.

וּבִשְׁנֵי צְדָדִים הָיוּ טוֹעִים אַחְרֵיהֶם. אַחַד - שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים לְמַשֵּׁךְ אֶת כַּחַם שֶׁל הַכּוֹכָבִים וְהַמְזוֹלוֹת לְאַרְצָא. וְאַחַד - שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים אִיךָ לְהַשְׁבִּיעַם בְּכָל מַה שְׁהִצְטְרָכוּ, וְלִכְּן רָצָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעֲשׂוֹת בָּהֶם רִיב וְדִין. וְכִיּוֹן שְׂבָהֵם יְהִיָּה רִיב וְדִין, כָּל הַשְׁלִשְׁלַת נּוֹפְלַת, שֶׁהָרִי לֹא תְהִיָּה בּוֹ תוֹעֲלַת, וּמִשׁוּם כְּךָ קוּם רִיב וְגו'. וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוּלְךָ, מִי הַגְּבָעוֹת? אֵלֶּה הֵן הָאֻמְהוֹת, הַדְּרָגוֹת שְׁנִקְרְאוֹת בְּתוֹלוֹת אַחְרֵיהֶם וְגו', וּמִשׁוּם כְּךָ וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוּלְךָ. שְׂכַף הָיוּ עוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהַשְׁתַּתְּפוּ בְּדְרָגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת.

תָּא חֲזִי, דְאִית לְאַהֲדָרָא סְבָא, בְּמִלִּין קְדָמָאִין, דֵּהֲכִי הוּוּ עֲבָדֵי יִשְׂרָאֵל, עַד דְאַשְׁתַּתְּפוּ בְּדְרַגִּין תַּתְּאִין יְרֵךְ דְקָא אַמְרוּן, סְגִי אַתְקִיפוּ עוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהַשְׁתַּתְּפוּ בְּדְרָגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת. הַיְרֵךְ שְׂאֻמְרָנוּ, הַרְבֵּה הַתְקִיפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל

באותה הדרך. מרדכי היה מראה לאותו המן הרשע את אותה גרף שלו, ולכן היה רוגזו, דבר שנראה לו, והוא הרגיז אותו עמו. ראוי החברים מה פתוב - (בראשית כז) ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדל החמדת וגו'. בלבוש הללו שלו גזל אותו והוציא אותו מכל ברכותיו ומבכורתה.

ומשום כך, העלה שמצאו המרפבות שלו לחכמים הוא החפוף שלהם עם בגדי רבותינו תמיד לירכים שלהם ולבגדים שלהם. ואלו שני הדברים היו של הצד האחר, וכל זה משום שגזלו ממנו אותם, ואין להם עלה אלא לחכמים. ומשום כך הבגדים הללו של החכמים הם מתבלים מהחפוף שלהם, והברפים הכושלות הללו זה מהם ודאי, ומשלהם היו, ומהם נוטלים תואנה, וממה שהיו מהם. ורוצים לחכמים, שהם כלל של אותו שיושב אהלים, ולכן אין עלה בלי עלה, ולכן אין דבר בלי דין, וכל דבר שב למקומו.

שרמה אמר, (קהלת ד) ושבתני אני ואראה את כל העשוקים אשר נעשים תחת השמש והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם ומיד עשוקיהם פח ואין להם מנחם. הפסוק הזה רמזנו בו ונתבאר. אבל שבתני אני, וכי מאיזה מקום שב שלמה? אם נאמר, לאחר שאמר דבר זה שב כמו מקדם ואמר דבר אחר - יפה. אבל שבתני ואראה.

שם שנינו, בכל יום היה מקדים שלמה בבקר והיה שם פניו לצד מזרח ורואה מה שרואה, ואחר כך שב לצד דרום ורואה מה שרואה, ואחר כך שב לצד צפון ועומד שם. מנמיד עיניו ומרים ראשו.

לון ישראל, בההוא ירך. מרדכי היה אחמי לההוא רשע דהמן ההוא ירך דיליה, ועל דא הנה רגיז, מלה דאתחזי ליה, ואיהו ארגיז ליה בהדיה. חמו חבריאי, מה כתיב, (בראשית כז) ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדל החמדת וגו'. באלין לבושין דיליה, גזל דיליה, ואפיק ליה מפל ברפאן דיליה, ומבכרותא.

ובגין כך, עילה דקא אשפחו רתיבין דיליה, לרבנן, איהו דחופיא דלהון למאני דרבנן תדיר. לירכין דלהון. ולמאני דלהון. ואלין תרין מלין דסטר אחרא הוו, וכל דא בגין דגזלו לון מניה. לית להו עילה אלא לרבנן. ובגין כך, הגי מאני דרבנן דקא בלו מחופיא דלהון איהו, והגי ברפי דשלהי, מנייהו הוא ודאי. ומדלהון הוו, ומנהון נטלי עילה, וממה דהוו מנייהו. בעאן לרבנן, דאינון כללא דההוא יושב אהלים, ועל דא לית עילה בלא עילה, ועל דא לית מלה, בלא דינא, וכל מלה תב לאתריה.

שרמה אמר, (קהלת ד) ושבתני אני ואראה את כל העשוקים אשר נעשים תחת השמש והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם ומיד עשוקיהם פח ואין להם מנחם. האי קרא ארמיזנא ביה, ואתמר. אבל שבתני אני, וכי מאן אתר תב שלמה. אי נימא, לבתר דאמר מלה דא, תב פמלקדמין, ואמר מלה אחרא, יאות אבל שבתני ואראה.

תמן תנינן, בכל יומא הנה אקדים שלמה בצפרא, והוי שוי אנפוי לסטר מזרח, וחמי מה דחמי, ולבתר תב לסטר דרום, וחמי מה דחמי והדר תב לסטר צפון, וקאים תמן. מאיף עינוי וזקיף רישיה.